

Wrocław – Zakład Karny nr 1

Historia

Usytuowany przy ul. Kleczkowskiej w kompleksie budynków wybudowanych w 1895 r. na potrzeby więziennictwa. W latach II wojny światowej mieściło się tu więzienie karne, w którym obok obywateli Niemiec przetrzymywano Czechów, Francuzów [m.in. ofiary hitlerowskiej akcji represyjnej „Noc i Mgła” z 1943 r.], Polaków [m.in. z Kraju Warty] i innych skazanych przez sądy specjalne za udział w ruchu oporu. Wykonywano tu kary śmierci [**około tysiąca zgilotynowanych**]. W styczniu 1945 r. część więźniów zwolniono, część ewakuowano, a **40 osób skazanych na karę śmierci pospiesznie rozstrzelano**. Węzienie funkcjonowało jednak do zdobycia miasta przez Rosjan. W ostatnich miesiącach więziono tu żołnierzy i cywilów niemieckich oraz robotników przymusowych oskarżanych o sprzeciwianie się kontynuowaniu obrony Festung Breslau. W sumie przez więzienie przeszło w czasie II wojny ok. **20 tys. osób**.

W latach 1945-1956 kompleks więzienny nosił nazwę Węzienie Centralne nr 1, stając się symbolem stalinowskich represji na Dolnym Śląsku. Przechowywano tutaj bowiem obok zbrodniarzy hitlerowskich, członków band rabunkowych także żołnierzy podziemia antykomunistycznego: NSZ i WiN. Więziono i zgładzono tutaj m. in. Ludwika Marszałka i Władysława Ciska z dowództwa wrocławskiego WiN. Ciała więźniów, w tym skazanych za walkę z władzą komunistyczną, chowano w bezimiennych mogiłach na Cmentarzu Osobowickim.

Krzysztof Ruchniewicz

Pamięć

W 1990 r. na murze okalającym budynki więzienne uroczyście wmurowano tablicę poświęconą pamięci zgładzonych członków podziemia. Znajduje się tu także tablica ufundowana przez miasto Brno ku pamięci ponad 600 czeskich członków ruchu oporu okresu II wojny światowej więzionych na Kleczkowskiej.

Krzysztof Ruchniewicz

Informacje praktyczne

Wrocław – Zakład Karny nr 1

Dojazd: koleją (rozkłady jazdy na www.pkp.pl); plan Wrocławia dostępny m.in. na stronie www.wroclaw.pl.
Kleczkowska 35, 50-211 Wrocław